„ЗАСТАВА“ излази редовно
средом, петком и недељом на целом табаку **уторком** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приповлано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ПОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 18. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 4. ФЕБРУАРА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

ПРАВО СРПСКОГ ПРАВОСЛАВНОГ НАРОДА У УГАРСКИМ ЗЕМЉАМА, ДА БИРА СЕБИ ЕПИСКОПЕ.

Кад је привилегијом од 20. августа 1691. са речима: „Liceatque vobis, ex propria facultate, constituere archiepiscopum, quem status ecclesiasticus et saecularis inter se eliget“ т. ј. „Дозвољено вам је, из сопствене власти постављати архиепископа, кога има духовни и световни сталеж да бира“ — гарантовано нашем народу право, да себи бира митрополита, па кад је, даље, превишњим рескриптом од 10. августа 1868., II., B. §. 23. lit. б. не мање гарантовано истом нашем народу и то право, да бира себи клир, онда, већ силом из тога императивно долазеће најпростије конзеквенције, ваљало је одмах под једним предати нашем народу и то право, да бира себи епископе.

Јер да неко бира митрополита и клир а да му се не да под једним да и епископе бира, то је такав не само логични, него и правни нонсенс, ком се скоро не ће примера наћи.

Дакле већ са тог, тако рећи, нашег гледишта припада нашем народу и по св. писму, и по православним канонима, а и по хришћанској древности.

1.) Из св. писма знамо ми, да су апостол Матија (Дела апостолска, 1, 15. et segg.) и седам ђакона (Ibidem, 6, 1. et seqq.) изабрани уз учешће народа.

Наиме при избору апостола „уставши апостол Петар између ученика рече (а беше народа заједно око сто и двадесет имена): људи браћо! — — — — треба од ових људи, који су били с нама за све време како међу нас уђе и изађе господ Исус Христос“, а то значи: треба апостола на место одпадника Јуде Искаријота. „И поставише двојицу“ за то т. ј. Варсаву и Матију, међу којима онда реши коцка за Матију, који и буде прикључен скупу апостолском.

Таквим истим начином т. ј. опште народно постављени су и поменутих седам ђакона. Наиме: „Онда дванаесторица, до звавши много ученика, рекоше — — — — нађите, браћо, међу собом седам поштених људи, пуних духа светог и премудрости, које ћемо поставити над свим послом. И ова реч угодна би свему народу. И изабраше Стевана — — —. Ове поставише пред апостоле и они, помоливши се Богу, метнуше руке на њих“.

Но ма да та наведена места из св. писма већ сама јасно говоре, да је народ бирао при тим изборима, то ипак тај смисао још и изрично потврђују они свети оци и учитељи цркве, који се занимаху тумачењем св. писма, против аукторитета којих дакле није слободно ни писнути.

Тако на пр. Јоан Златоуст вели, обзиром на иста места: „Апостоли (при тим изборима) не поступају по свом властитом увиђењу, но напред се оправдавају пред народом — — —; они сами не обављају избор, ма да би напојени светим духом могли и они бирати, него они се решавају на то, шта ће бити по сведоџби народа“ (Беседа 14. на Дела апостолска).

А то исто потврђују и св. Кипријан Картагински (у свом 68. писму) и св. Климентије Римски (1. кор. гл. 44).

2) После реченог са свим је појмљиво, кад и канони познају право народа, да бира епископе.

Наиме, прво, сардикијски сабор забрањујући претходно у свом 1. канону, да нису дозвољена премештања епископа са једне епископије на другу, јер то, као што је познато, дотични епископи практикују само ради тога, да се дочепају или маснијих прихода, или веће власти, наређује одмах затим у свом 2. канону, да за таква премештања није ни то извини, ако дотичног чак народ на то позове.

Дакле већ из овог канона види се, како уплив народа мора при избору епископа меродаван да буде.

Но 6. канон истог сардикијског сабора наређује изричио, да при избору епископа долази у обзир „собрашесја множество људеј“ и да се при истом избору мора „удовлетворити желанију народа.“

Не мање 61. картагински канон наређује, ако би се при избору епископа појавио какав спор, да се тај пред народом мора решити, те само ако се дотични „чист пред лицем целога народа јави“, сме се рукоположити.

То изборно право народа гледе епископа познају, затим, и 19. антиохијски и 14. апостолски канон.

Шта више 36 апостолски и 18 анкирски канон иду тако далеко, да не дозвољавају да се насилно натурује онај већ рукоположени епископ неком народу или некој епархији, кога тај народ или та епархија не ће.

А да се 13 канон лаодикијски, којим се, као што је појмљиво, сокачком „олошу“ (грчки: „оклос“) забрањује да не сме бирати свештенике, не односи на народ као такав види се меродавно отуда, што Теофило Александријски (делао 385. до 412.), који је после лаодикијског сабора (држан од прилике 365.) саставио своје каноне, наређује у свом 7. канону баш учешће народа при постављању свештеника.

Најзад први васионски сабор у својој окружној посланици к египатским и ливијским црквама изрично наређује: „По смрти кога од епископа, може на његово место постављен бити и новообраћени, само ако је он тога достојан и народ га изабере а главни јерарх потврди“. (Socrat., Hist. eccles. l. IX.)

3.) Сви главнији фактори из хришћанске древности признају народу право да бира епископе, примећујући да је то право de traditione divina et apostolica observatione т. ј. божијег предања и апостолског правца.

Тако то чине н. пр. св. Кипријан (писмо 30 и 56), поместни синод картагински (правило 1.), Леон велики (Epist. ad Anast.), папа Јулије (Атанас. Аполог 2). блажени Амвросије (Epist. II. ad antis. Gall.) таковзване апостолске конституције (l. VIII., c. 4.) Јустинијан (новела 123). и т. д.

Право народа, да бира себи епископе, имало је у хришћанској древности и врло знатног практичног развића, које је најлепше описао св. Кипријан у свом 68 писму.

Од знатнијих, народом тако изабраних јерарха наводе се: св. Атанасије (Апол. 2.) блажени Амвросије (Тодорит. Истор. црк 4, 6, 7.), св. Јоан Златоуст (Созом., Ист. 8. 2. Сократ., Истор. 6. 2), Нектарије (Тодор. Истор. 5., 9.) — дакле све сама прва светила хришћанске древности, из чега се види, да је народ увек најбоље снаге знао бирати, дакле је потпуно оправдао поверење цркве.

Па кад је то тако, онда не могаше ни данашње поједине православне поместне цркве ива тога изостати.

Наиме румунски православни народ у угарским земљама бира сам себи, путем својих епархијских скупштина, а силом свога тако званог органског статута од 1868. (§. 174.), своје епископе.

У краљевини Румунији, по закону од 14. децембра 1872., бира православни народ своје епископе путем једне изборне колегије, коју сачињавају 1.) митрополити, 2.) сви епископи а 3.) сви православни посланици и сенатори политичког представништва т. ј. коморе и сената краљевине.

Пошто су ови посланици и сенатори дакако у великој већини у тој изборној колегији па према архијерејима, којих ће бити до 20, дочим тих посланика и сенатора има око 200, то се види, да у православној Румунији бира православни народ своје епископе чак путем свог политичког представништва.

Угледа ради, нека су овде наведене односне одредбе из тог закона: „Cap I. Von der Wahl der Metropoliten und der Eparchialbischöfe. Art. I. Das Wahl-Colegium für die Metropoliten und Eparchialbischöfe besteht aus folgenden Mitgliedern: a) aus den Metropoliten und Eparchialbischöfen von Romänien; b) aus allen in Romänien befindlichen Titularbischöfen, welche geborene oder naturalisirte Romänen sind; c) aus allen Deputirten und Senatoren, ausser den anders gläubigen.“

У православним земљама пак, као што је н пр. огромна Русија и малена Србија, Бугарска и Грчка, и ако народ не утиче непосредно на изборе епископске, утиче он ипак посредно, а то је путем својих православних државних поглаварства, која ту, као што је познато, одлучног уплива, на избор епископа имају, чиме су онда очували канонима прописани услови за православно, поштено и правилно вршење тих избора односно за учешће народно у истима.

К томе је н. пр. у Русији огроман и епископат т. ј. тамо имаде сада око 120 епископа, па и тиме је потпуна гаранција у смислу канона дата, да се епископски избори управо сјајно обављају.

А кад тога свега н. пр. у Русији није било т. ј. нити организованог централног православног државног поглаварства, као представника бирајућег народа, нити огромног броја епископа, као представника истичућег јерархијског елемента, те Русија још и раскомадана, беше услед свега тога изложена разним католичким, протестантским и татарским опасностима, лепо је тада тамо народ бирао себи и непосредно епископе, те се онда тиме, тако очуваху канонски прописи.

Особито знатног развића, које за образац чак и нашем добу служити може, имало је тада тамо право народа, да бира себи епископе, у држави Великог Новгорода (Новгородскаја летопис, 45., 75., 215. et seqq.).

Чак и у православним источним патријархатима, који и данас још пиште под турским зулумом, услед чега тамо иначе не може ни говора бити о неком правилном развићу ствари, постоје ипак, као што је познато, необично многољудни синоди, те се бар тиме дају веке гаранције канонима.

У целом поле уредно организованом православљу, једина је дакле наша овдашња црква, где то неправославно, нецрквено и антиканонично чудо постоји, да 4 до 5 епископа самовласно бирају епископе и то без сваког учешћа оног православног народа, коме се ти епископи бирају!

Па кад на пр. у православној Румунији може, тако рећи, чак политичко-народно преставништво, које ван православне вероисповести својих чланова никакав други црквени карактер нема, да бира епископа а за што да код нас наш црквено-народни сабор не бира епископе, који има са свим црквени карактер?

Но још и друга аномалија постоји код нас.

Наиме, пита се, да ли наш епископски синод, који је до сад бирао епископе, има баш потпуну канонску квалификацију за вршење тог изборног права? Мора се одлучно рећи: да нема!

Наиме, канонска система о епископским синодима, и то како патријарашким тако и митрополијским, којима она даје утицаја на изборе епископске, претпоставља многољудне синоде, што је и појмљиво, јер само много људи у стању је, да процени ваљано изборне прилике, да праведно обави изборе и да се снажно одупре буди чијем незаконитом упливисању. Где је много изборника, ту неправда, новац и насиље тешко успевају, те је ту дакле чистота избора могуће најбоље очувана.

Ето то је ratio canonica за многољудност синода и нема сумње, да канони мудро наредише, кад многољудност захтевају.

Међу свим православним канонима одликују се, као што се зна, картагински канони са најсавршенијом систематиком, ерудицијом и садржајем, тако, да они за православно-канонски образац могу важити.

Па ти најсавршенији канони иду у захтеву многољудности тако далеко, да већ за просто највише суђење једног епископа прописују присутност од дванаест епископа, за свештеника од шест епископа, а за ђакона од три епископа додавајући изричио, да и то важи само за тај случај, ако „по великим препрекама не могу још више епископа да се скупе“. (Канон 12. картагински).

Па и за само рукоположење епископа тражи 13 картагински канон, да се што год је могуће више епископа скупе, те само ако је томе препрека велика, онда, у том случају крајње нужде, може први епископ са још три епископа рукопожење обавити.

У осталом, то начело, да су у случају нужде довољна два или три епископа за епископско рукоположење, увето је како у картагинске каноне, тако и у све остале каноне, из најстаријег канонског извора т. ј. 1. апостолског канона.

Тај канон буквално са грчког оригинала преведен гласи: „Епископа рукополажу два или три епископа“, као што га не мање тако исто правилно преводи и знаменити зналац православних канона Вилхелм Беверџе: „Episcopus a duobus vel tribus episcopus ordinetur“ (Synodicon, I., 1.).

Овде се то ради тога наводи, да не збуне кога нетачни преводи, који у место правилног глагола „рукополажу“, чешће међу „постављају“ и т. д., те онда се погрешно мисли, да овде није разговор о рукоположењу, него о самом постављању т. ј. избору.

У опште канонска терминологија разликује се, као што је појмљиво, јако од наше модерне терминологије, што долази једно отуда, што се у канонима не употребљавају конзеквентно једни и исти термини за једне и исте ствари, него се час по мењају; а друго, тада су се многе ствари друкчије појимале, него што се данас појимају.

Само један пример, и то баш предлежећи т. ј. „рукоположење“, може то већ довољно да расветли, јер н. пр. оно, што ми сад под „рукоположењем“ (ordinatio) разумемо, називају канони час тим називом, час пак „постављањем“ (constitutio), час „избором“ (electio), и т. д.

По поретку у том добу, предузимао је дакле народ избор (suffragium) епископа, а сами епископи имали су, и то или сви укупно, или ако се не могоше сви скупити, оно бар тројица скупљених, а остали одсутни писмено, решавати, било једногласно било већином гласова, да ли је избор текао правилно, да ли је изабрани достојан по квалификацији, те онда и рукополагати, које све чинове епископа онда канони са свим појмљиво називају час „рукоположењем“, час „постављањем“, час „избором“, и т. д.

Цео овај поступак даје се закључити, не само из канона (н. пр. 61. картагински односно 6. сардикијски канон), него је особито рељефно описан и у неким древнохришћанским споменицима (н. пр. 68. писму св. Кипријана).

Но канонима, као што је напред доказано, постулирано многољудство у синодима, одговарало је заиста и тадањем фактичном стању у „грчко-римској васиони (екумени)“, као што се онда називала грчко-римска држава, која је онда обухватала цео културни свет.

Само н. пр. у поместној цркви африканско-картагинској било је већ у IV. веку око 300 епархија, а и иначе по целој грчко-римској држави није било поле неког места, где није било епископа, тако, да ту није било митрополија, којих синоди нису имали најмање по 50 до 60 епископа.

Најзад кад већ почеше и села набављати себи епископе, стадоше тиме на пут лаодикијски канон 56. и сардикијски канон 6., да се не би по селима понижавало достојанство епископа.

Дакле такве многољудне синоде, где је у многољудности, као што напред видесмо, гаранција против свакекорупције, имадоше канони пред очима, те само таквим многољудним синодима дадоше они утецаја на изборе епископске.

Одатле и та опетовања у канонима, да се само што год је више могуће епископа скупљају у синод (канон 13. картагински).

Ти канони не могоше дакле ни сањати, да ће се они злоупотребљавати т. ј. да ће некад доћи време, где ће се појављивати неки називи синоди од 5 до 6 епископа, који ће себи недозвољено т. ј. против смисла самих тих канона приграбљивати онај делокруг, који по канонима припада само канонским т. ј. многољудним синодима, који једино дају гаранције за достојно вршење канонских прописа.

Па да се на примеру покаже, какве све злоупотребе могу да бивају по таквим маленим неканонским синодима, и то баш н. пр. у питању избора епископа, не морамо далеко ићи, пошто имамо овамо односно „сходан“ пример баш у нашем епископском синоду.

Главом царски министар Ј. Бартенштајн сведочи готово званично у свом „Кратком извештају о нашем народу“ (страна 96. sq.) да су ту поједини митрополити тада фалзификовали епископске изборне резултате, наметали насилно своје креатуре и свакојаке друге злоупотребе чинили.

Славни Лукијан Мушицки побележио је у свом прегледу овдашње јерархије све те случајеве митрополитске корупције при епископским изборима (Гласник VI., 74.).

Тако се само могаше то догодити, да наши најславнији људи (Јован Рајић и т. д.) не посташе епископи, јер митрополити не трпеше, ради свога егоизма, конкуренције, а што је црква, лишена својих најбољих снага, под тим страдала те, услед тога, данас свакојако стоји, то се никога није тицало.

Па како сада у том погледу изгледа? Нека говоре стварно саме чињенице.

Митрополит, који већ по себи и то поглавито услед својих огромних прихода, императивно мора да доминира над четворицом-петорицом слабо снабдевених епископа, врши к томе при избору епископа не само votum conclusivum т. ј. закључујући глас, који му законито припада, него још и неко незаконито право кандидације, које нит је основано у канонима, нити у нашим поместним нормама, нити је пак и иначе узакоњено код нас, него које је себи у корист измислио митрополит Стеван Стратимировић, саставивши за исто и неку доста опскурну формулу.

Дакле на основу тога скроз незаконито постојећег права кандидације, митрополит, који и иначе, као што је већ примећено, доминира над епископима — нужно доминира и при избору епископа, тако. да управо он бира епископе, те је тиме онда eo ipso и могућност за сваку злоупотребу пружена.

Но иначе, кад је код нас избор епископа, бивају обично по две а и три ваканције, те се онда ти антиканонски случаји догађају, да три-четири епископа бирају толико исто епископа.

Па онда како је лако утецати ма с које стране, па бива и са државне, на та три до пет изборника; како је лако насиљу, неправди и интересу ту да успева, те може се већ по себи знати, како код само неколико људи има и мало нужног свестраног разбора, суда и савести.

Досадањи начин епископских избора код нас, не само да је дакле антиканонски, нецрквен и неправославан, јер ту наш народ беше искључен, него је он, особито у данашњим свакојаким приликама око нас, и врло опасан по наше православље, нашу цркву и нашу народност.

Пошто синод сачињавају епископи, пошто са шест епархија код нас управљају епископи, пошто, и ако не по закону, ал' оно по некој пракси, тек епископат даје код нас могућности на митрополију; пошто поглавито епископи код нас репрезентују нашу цркву, како изнутра тако и споља у свим односима — то је за наш народ избор епископа још много важнији од самога избора митрополита, те ако наш народ, особито у садањим приликама око нас, не прихвати неодложно у своје руке избор епископски, он ће морати коначно пропасти, јер једини бедем његова бића овде т. ј. његова црква, коју поглавито епископи управљају, излаже се ipso facto т. ј. тиме отвореном произволу, корупцији и пропасти, а наш народ онда не ће моћи томе на пут стати!

Ми рекосмо још за времена, да не буде после „Увы сербскому языку“!

Поп
стари народњак.

Милетићева седамдесетгодишњица.
10. фебруар 1896.

Брзојављају нам из Београда, да је Милетићево вече, које је друштво „Побратимство“ на Сретење приредило, ванредно сјајно испало. Многобројна публика бурно је поздравила све тачке програма а нарочито говор Гиге Гершића професора Велике школе и бившег министра. Сви београдски листови пропраћају и скрећу пажњу публике на значај ове свечаности, као и Милетића по овдашњи народ српски.

*

Онима, који траже књиге. Извештени смо од привременог одбора „Братства“, да су књижице о животу и раду Милетићеву већ све понестале, те за то издавачко друштво није у стању да подмири нове наруџбине. Ово нека служи на одговор свима онима, који су књиге тражили, а нису их добили.

*

Прослава Милетићеве седамдесетгодишњице у Белој Цркви. Брзим корацима приближиваше се дан седамдесетгодишњице народнога идејала, борца и мученика др. Светозара Милетића и по свуда миром овостраног Српства настао је живи покрет у народу, да достојним начином прослави седамдесетогодишњице његове, али код нас све ћутало. И ево већ откуцаваше дванаести сахат, а племе наше сном мртвијем спаваше. Али тако се само чињаше, јер у одсудном часу ипак се показало, да овде јоште Српство живи и постојава и да је вољно по могућству и приликама својим одужити даром пијетета своме заслужном великану, да је вољно славно прославити свечано седамдесетогодишњицу свога Милетића. После братског збора и договора, одржаног дне 30. јан. (10. феб.) п. р.); и 31. јан. (11. фебр) пак образовао одбор Срба грађана белоцркванских, који је прихватио задатак, да приреди по примеру осталих српских места: „Милетићево вече“.

Одбор је закључио приредити „Милетићево вече“ на дан саме седамдесетогодишњице 10. (22.) фебр. За пријатељско суделовање умолио је одбор овај, српско певачко друштво овдашње, које се томе позиву драговољно одазвало, на чему слава му и хвала му!

Певачко друштво ће суделовати са три песме, међу тима ће се отпевати од Дубека, за ову прилику компонована „Милетићева химна“. Ма да је време врло кратко, ми познавајући српско родољубље и жарко одушевљење наших певача и певачица тврдо смо уверени, да ће нам сјајно осветлати образ! Јер одушевљење и добра воља најбољи је ликовођа.

„Милетићево вече“ отвориће се говором „о животу и раду дра Св Милетића“. Осим тога у програму ће бити декламација „Милетићу“, песма од Змаја, одабрана из „Певаније“, врло погодна за ову свечаност.

Ми се надамо и очекујемо, да ће се овдашњи Срби показати достојни имена српскога и свесни дужности своје, па да ће се листом одазвати позиву одбора и доћи на „Милетићево вече“, а с пуним правом захтевамо и од Срба из околине: Соколовца, Луговета, Кусића, Златице, Црвене Цркве и т. д, да не пропусте доћи на „Милетићево вече“, јер је српска част и српски образ у питању; с тога никакве извине, никаква изговора! Ко је Србин, нека покаже да је Србин! Тада ћемо видети: ко је вера, ко ли је невера?!

Дакле, браћо Срби, братски вам позив и срдачно поздравље: до сретна виђења на „Милетићевом вечеру“, дана 10. (22.) фебруара у вече, у дворани гостионице код „Вароши Беча“!

*

Милетићева свечаност у Нишу. Пишу нам из Ниша, тог Немањиног града и друге престонице краљевине Србије, ово:

„И овде ће бити свечана забава у почаст Милетићу и његове седамдесетгодишњице, а у корист „Братства“, у недељу 11. фебруара о. г. биће концерт са овим програмом:

1. „Химна“, пева певачко друштво „Бранко“.
2. „Песма Милетићу“, од Х. Дубека.
3. Живот и рад дра Св. Милетића, говори др. Мита Лукић, професор гимназије.
4. Из „Смрти Смајил аге Ченгића“, декламује Душан Јовановић, професор гимназије.
5 „Народни збор“, од Ј. Маринковића, пева нишко певачко друштво „Бранко“.

*

Милетићево вече у Јасеновцу на Сави, приређују Срби Јасеновчани у недељу 4. (16.) фебр. 96. у просторијама код „Лава“ а са обилним програмом. Улазна цена седење 50 н. Стајање 30 н. Чист приход намењен је др. Св. Милетићу. Почетак у пола 8 сати. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Приређивачки је одбор позвао и сва околна места, којима је немогућно забаву одржати.

*

Деонице „Братства“ уписала су до сад ова места: Стари Бечеј, Турски Бечеј, Велики Бечкерек, Бегеч, Вршац, Вирје, Госпођинци, Дарувар, Долово, Добривци, Делиблато, Загреб, Земун, Ивђија, Идвор, Иланца, Ириг, Јасеновац на Сави, Сремски Карловци, Копривница, Каменица, Доњи Ковиљ, Стари Кер, Кореница, Карлово, Лугош, Митровица, Мачевић, Мартонош, Нови Сад, Осек, Омск (Сибирија), Стара Павова, Перлез, Петровци, Путинци, Рума, Вел. Радинци, Сентомаш, Сомбор, Сегедин, Сисак, Стејановци, Стари Сланкамен, Сонта, Тител, Црвена Црква, Чока, Черевић, Шаг, Брђани, Бучје, Белегиш, Срп. Елемир, Кленак, Кусић, Лежимир, Петриња, Ковиљ-Сентиван, Старчево, Ада, Нештин, Самош, Крчедин, Нови Бановци, Даљ, Фелдварац, Варјаш, Ст. Градишка, Дероње, Кула, Петрово Село (Бачка), Суботица, Батања, Жабаљ, Зичидорф, Котор, Шид, Ст. Сивац, Белегиш, Силбаш, Деспот Сентиван, Имоцки (Далмација), Томашевац, Мраморак, Рисањ, Јасеново (Банат), Дрниш, Нова Павова, Мачевић, Чуруг, Црепаја, Спљет (Далмација), Стари Стапар, Добрица, Беочин, Чаково, Черевић, Кађ, Сента, Меленци, Баваниште, Берлин, Варјаш, Лалић.

Прилоге за народни дар дала су до сада ова места: Будимпешта, Сомбор, Голубивци, Острогон, Велика Кикинда, Чента, Мартонош, Стари Бечеј, Перлез, Госпић, Сремски Карловци, Ердевик, Ада, Моторин, Идвор, Ковиљ-Сентиван, Фелдварац, Черевић, Прогар, Крушедол (прњавор), Кулпин, Ст. Сивац, Белегиш, Суботица, Ириг, Рума, Силбаш, Дарувар, Книн, Карлово, Обровац (Далмација), Миклушевци, Срп. Миљац, Чаково, Гргуревци, Грабовци, Велика Писаница, Кишфалуба, Ријека (Фијума), Крушедол (село), Кађ.

Забаве за седамдесетгодишњицу дра Светозара Милетића приредила су до сад ова места: Јасеновац на Сави (двапут), Стари Бечеј, Рума, Митровица, Вршац, Крчедин, Голубивци, Шид, Чаково, Београд, Беч, Грац, Варјаш, Сомбор, Осек, Нештин, Немет.

Друштва и тела, која су до сад уписали деонице или дали прилоге:

Српске читаонице: Ст. Бечеј, Кореница, Вршац (занатлијска читаоница), Имоцки (Далмација), Жабаљ, Чуруг.

Задруге: Задруга Срба занатлија у Новом Саду, Прва српска занатлијска задруга у Руми. Српска занатлијска задруга у Чуругу.

Новчани заводи: Перлеска српска штедионица, Прва српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Силбашу, Прва сентомашка задруга, као дружина за узајамно помагање и штедњу у Сентомашу.

Певачка и позор друштва: Српско пев. друштво у Вршцу, Срп. црквп. певачка дружина у Сентомашу, Српско православно певачко друштво „Гусле“ у Илоку, Добровољно дилетантско друштво у Чакову, Српско певачко друштво у Чуругу, Добровољно позоришно друштво у Земуну.

Српске школе: Јасеновац, Черевић, Нештин.

Срп. правосл. црквене општине: Батања, Ст. Бечеј, Војка, Госпођинци, Дероње, Срп. Елемир, Жабаљ, Идвор, Кленак, Кулпин, Нештин, Прогар, Самош, Старчево, Стари Сивац, Фелдварац, Чуруг, Српски Итебеј, Рисањ, Јасеново (Банат), Чаково, Уљма, Добрица, Стари Стапар, Кађ, Радовица, Нови Сад, Ђурђево (Бачка).

Одбор „Братства“.

Политичке новости.

Угарска. У сабору траје још једнако претресање Пулскијевог шкандала, због чега је влада угарска у грозној запари.

Тако је министар просвете Влашић одма после неког објашњења о школском ферију због милениума, прешао на Пулскијеву ствар, те је рекао, како је целу галерију слика подвргао строгој истрази о чему ће и сабору поднети извештај. А оном саборском одбору који буде тај извештај претресао, ставиће министар сва потребна акта по тој ствари. као и списак купљених слика на расположење.

Према томе ни он не може да прими Апоњијев предлог о изашиљању нарочите парламентарне комисије, јер би то значило, да земља и сабор немају у мени поверења. На овакову изјаву министра Влашића одвраћа Габриел Угрон, да га ни мало није задовољила изјава министрова, те и опет остаје при томе, да је једини частан излаз из ове срамне афере, поменуто изашиљање парламентарне комисије, иначе значи, да се бега од праведне истраге, и да се нарочито жели, да се ова ствар не изведе на чистину. Уза све то сматра одбијање парламентарне комисије увредан за цео парламенат.

И гроф Апоњи је тога истог мишљења, те каже у корист Угроновог мишљења, да је доказан факт, да је код ове ствари проневерен велики државни новац, а особито да је повређено право прорачуна.

Најзад је дошло до гласања и Апоњијев предлог о изашиљању парламентарне комисије да изврди Пулскијеве злоупотребе, пропао је са 24 гласа мањине — дакле 150 према 174 гласова владине странке. Исто тако је пропао и предлог Сапаријев, да се изрази негодовање и бившем Бекерловом кабинету.

Том се је приликом повела реч, оће ли и хрватско-славонски заступници гласати у овој ствари, па су многи били за то, да се они не мешају у ово питање, пошто је то ствар чисто угарског министарства просвете, а не заједничка.

*

Србија. Предлог владин који је и скупштини поднешен ради промоне устава, примила је као за први пут и напредњачка скупштина, како се је могло и предвидети. Но свакако је врло смешна ствар, да „слободоумна“ влада Новаковићева, не тражи ревизију устава од 1888. г. него устава од 1869. год. — оног кога и сам Ристић као и бивши краљ Милан, прогласише за застарео и скроз неваљао. То је најзад рекао и Гарашанин у својој „високоученој“ брошири „Два намесништва“, због чега су га направили и академиком. Но како сад изгледа и он и његова славна напредњачка странка, као и његов Новаковићев напредњачки кабинет, кад скупштини поднесе предлог за ревизију тог истог устава од 1869. год., то нека пресуде они поштени људи, који се не дају као неки, за љубав својих себичних и личних конексија и интереса са Новаковићем, заводити, па још и друге заваравати и напредњаке и Новаковићеву владу у ружичастој боји наивном свету престављати.

У Београду је међу тим веома усрдно примљена вест: да краљ са матером не ће ићи у Бијариц, као и то, да краљ Милан не ће у Београд долазити, те се држи, да је министар правде Ар. Нинчић за то и отишао да Милана у Паризу задржи.

Из свега се види, да напредњаци у велико шурују са Миланом и да целу ову ствар са ревизијом устава намерно журе и удешавају тако, како би себи на власти продужили век још за које време и како би по што по то радикалима подметали ногу и на ново их са младим краљем завадили. Но века те фине тице напредњачке никад не заборавe, да коначну одлуку о ревизији и промени устава има „велика скупштина“, која има већи број скупштинара, него што напредњаци имају посланичких кандидата, и да народ не ће више мирно гледати на све напредњачке лудорије и неваљалства у држави.

Сви су изгледи, да ће краљ наскоро именовати нарочиту комисију, која ће ту

ствар са уставом узети у своје руке и направити према том свој нацрт, који ће потом поднети влада у своје време пред „велику народну скупштину“. Хоће ли у тој комисији све странке у Србији бити заступљене не зна се — али тешко да ће.

*

Бугарска. У Софију је најзад стигао руски генерал Кутузов и дочекан је управо царски. Преко обичаја, као да дочекује каквог моћног владара, а не једног руског генерала, изишао му је лично сам кнез Кобург на колодвор на сусрет — а да и не спомињемо остале свечаности при дочеку. Да ли Кутузов носи и формално признање Кобурга за бугарског кнеза од стране Русије, то ће се тек видети, али већ сам факт, да руски цар шаље свог изасланика, до сада непризнатом кнезу Кобургу, значи то исто, што и његово признање за кнеза, а тако исто мора значити и наименовање Чарикова за руског конзула у Софији, кога је Кутузов собом довео и који се је као такав кнезу Кобургу и званично преставио.

Чује се, да ће признање учинити и Аустро-Угарска, која чудновато хладно и мирно посматра ово најновије кокетирање Бугара са Русијом, као да се је то баш ни најмање не тиче. Или се можда нада, да не ће дуго проћи, па ће Бугари и опет окренути опаклију против Русије, само док још што год измаме од ње.

Но судећи по свему шта се збива и шта се још у најкраћем времену може да збуде, тешко да ће се Бугарска више икад испод руског уплива моћи да извуче, јер нам се све чини, да се приближује време кад ће Бугарска бити руска губернија, а Кобург покорни руски губернатор — вазал, као и они руски вазали у Азији.

*

Далмација. Сабор далматински ради непрестано те је посвршавао многе мање послове. Подељена је најпосле пензија удовици покојног председника Михе Клаића, те се приступило верификацији посланика, при чем се од стране хрватске већине много што шта ради, што не би требало и смело да буде.

Изабрат је и „земаљски одбор“ у који су ушли сами Хрвати и Срби; и то Србин Симић ушао је као члан одбора, а др. Душан Бељак као заменик.

Праваши Бијанкинијеви којих у сабору овог пута или управо само два, хтели су и опет да подигну мало прашине и ларме, па су покренули опет питање да намесник за Далмацију не буде више војничко, него цивилно лице; а за тим да се управи петиција на цара, како би се сјединила Далмација са Хрватском и Славонијом — но све је то огромном већином гласова забачено, те се прешло на дневни ред.

Свакако је најважнија појава овог заседања предлог Вукотићев, који је једногласно и одушевљено од сабора и примљен, да се поднесе на цара молба, како би помиловао све бегунце бокељског устанка као и друге бегунце. А онда је оштро осуђен нетактичан поступак которског католичког бискупа Уцелинија, због мешања у изборне агитације у Боки против православља и против Срба.

И тако како из Задра јављају, сабор ће се сутра у понедељак већ и затворити, јер ће дотле посвршавати све своје послове.

РУС О МАЂАРИМА.

Либералне московске новине „Русскія Вѣдомости“, доносе у свом подлистку, чланак уредника Букве, који је посетио Пешту, и описује своје утиске. Право је презиме писца Васиљевски, и он је уредник шаљивог листа „Стрекоза“. У подлистку нема никакве шале, још мање се види, да пише Славјанин, Рус. Он пише спокојно, ладно, као да незна или неће да зна да Мађари мрзе Русе. Он неосећа ту мржњу. Хвали магнате за њихо родољубље, хвали школе и „мађарску војску“, хвали „хљебни елевато“. Говори, да је мађарска журналистике врло дисциплинарна. Купе се журналисте у кафани „Оттон“ и тамо скоро све решавају, слабе ствари уђуткују, лепше хвале и прослављављају. Пешта вели, врло је добра школа за мађарске чиновнике. Заведено у администрацији правило, да се шиљу у провинцију најспособнији и најенергичнији чиновници, „гдѣ они мастерски двигаютъ впередъ круто наступательную мадьаризацію словацкихъ, кроатскихъ (sic) и сербскихъ окраинъ королевства“.

Језик мађарски, налази г. Буква за непривикнуто уво да је „жесткій“ (гов. жосткі) тврд, рапав и подпуно самобитан.

Привратник при парламентској сали показује с презривим осмехом на три скамије, где седе Славјани говорећи: Da sitzen die Slaven. Дух универзитетке омладине је конзервативан — аристократичан.

Девиза мађарске штампе је то исто што и код свију Мађара: величати и прослављати мађаризам, бити јаким с поља и богатим унутри.

Из овега подлистка види се да се Буква није дуго бавио у Пешти, али да се старао бити потпуно беспристрастним објективним.

Мађари мрзе сво Славјанство тако јако, да можда и не подозревају и неверују, да Руси Мађаре ама баш ни мало не мрзе.

Истина, млоги Руси и не знају да их има на свету. Зна се и чују се речи — Венгрія, Венгерцы, кад виде Словака, који такођер у Русију долазе, они кажу — ено Венгерецъ. А ко је крив, што Руси не виде Славјанина, Словака већ Венгерца?

Јечинац.

ДОПИСИ.

Из Срема. Заиста сваког је морало изненадити, кад је прочитао онај допис из Руме у броју 14. цењене „Заставе“, у ком се открива тајна Николе Петровића, посланика на троједничком сабору, ради издања сведоџбе Максу Веслу, због преваре при куповању кукуруза на већу мерицу; да је Макс Весл коректно радио, и да би и он Никола Петровић сам тако исто као и осуђени Макс Весл поступао, да је у Голубинци — чујте Голубинчани — кукуруз куповао, елем потврђује својим подписом, да би и он исто као и осуђени чива Весл, а то ће рећи од сиромашног народа, отимао.

Онда мој драги г. посланиче мора човек посумњати и у вас, или можда о целој ствари што је Макс Весл чинио, од простог, али поштеног народа. Ваше околине вами ништа познате нису, па сте своје мњење на сваки начин по своме уверењу изрекли, како и ви са вашом околином поступате. Онда вам морам рећи, да је то жалосно!

Ако је истина, да сте ви такову сведоџбу издали, онда би требало државно одвјетништво да и против вас прогон спроведе, јер после целог доказа и осуде на три год. тешке робије, не ћете валда ви меродавнији бити, него слав. судб. стол.

Ја све држим, да је дописник из Руме неистину изнео, а држим, да ће те и ви изјаву дати, да ли сте заиста такову сведоџбу и издали, па још своје ручно подписали, да је Макс Весл заиста правовољано поступао, и да би и ви тако исто на таку мерицу као што је Макса Весла кукуруз у Голубинци куповали?

Шта ће само на све ово Јоца Љубиша из Ст. Пазуве рећи, — не знам; јер и он је био главни сведок осим оне троице господе из Митровице.

Чуј народе из околине Ст. Пазуве, чуј и три пут се прекрсти, јер си много вере поклањао Николи Петровићу, кад си га изабрао за посланика на троједнички сабор. Поклонио си му највише што си могао дати, а то је твоје поверење, а он ти се ево лепо захваљује кад вели: **да би исто као и осуђени чива Весл кукуруз куповао**; а то значи отимати што си у зноју лица твога горко зарадио.

Буде ли се Макс Весл решио осуде код банског стола, онда знај, да је то посланик Никола Петровић израдио својом сведоџбом; а ти онда буди лудо добар, па му у будуће твоје поверење и опет поклони, те га и опет за посланика изабери, да бољи пазар са твојим поверењем правити може; и да ли ће му у памети т. ј. за руком поћи, то ћемо видити.

Молим вас велештовани уредниче, да изволите у нашу цењену „Заставу“ ово уврстити, да се види да и ми „Заставу“ врло добро пратимо, јер она је права поука за нас средње људе, **и требо би сваки ратар који не може на целу „Заставу“ да се предплати, бар овај лист од петка да држи, јер 3 фор. на годину то жртвовати може.**

Сремац.

Ириг, 28. јануара. У броју 9-ом цењене „Заставе“ изишао је допис из Ирига, у којем једна Српкиња ставља питање на управу српске читаонице у Иригу, од куда је дошла на ту замисао да приређује о св. Сави пријатељско вече, мимо постојећег певачког друштва.

Ми се у истини не би осврталили и чудили, када би та вајна Српкиња живела у Бегечу или у Бингули, па би јој непознато било да у Иригу не постоји стално певачко друштво, које са жалењем бележимо, но када она живи у сред града бјела Ирига, па јој то познато није, онда је морамо од срца сажаљевати, јер је с читавим смером хтела читалачку публику завести неистином.

Фактично се је управа срп. читаонице трудила, да о св. Сави приреди једну „беседу“, позвала је г. г. учитеље у ту сврху сазване седнице, и замолила их метнувши им на срце, да се заузму и саставе један програм са суделовањем добровољног певачког друштва и вотирала у ту сврху за труд 20 фор. дотичном господину, али смо у 12-ом часу обавештени, да им поред најбоље воље није за руком пошло то произвести — и тако, и на тај начин приређено је о св. Сави пријатељско вече, са бесплатним уласком, да би као Срби у кругу суграђана прославили нашег светитеља, просветитеља св. Саву, које је и заиста на свеопће задовољство и испало.

Управа срп. чит. у Иригу.

Стева Дамјановић, председник. Милан Петровић, потпредседник. Милан Дамјановић, благајник. Одборници: Добривој Моловић, Ђорђе Петровић, Н. П. Симоновић, Милан Лукић, Коста Матић.

У хатар истини доносимо горњи исправак, јер смо се и сами уверили, да смо споменутим дописом обманути, јер није основан на истини, и не можемо да схватимо, шта му је управо смер био. Жао нам је што се ово десило, али то се могло догодити само тако, да нам је од наших противника подметнуто, јер допис није дошао из кругова наших претплатника, познаника и пријатеља у Иригу.

Уредн. „Заставе“.

Бела Црква. Тешким болом у души пишем ове ретке, тешким болом велим, јер се на све стране по целом Српству слави 14. јануар дан просветитеља српског светога Саве. Док његова задужбина манастири Базијаш и Златица, којима је он темељ положио, а овом последњем и своје име Сава посветио затворена чами. Тешким болом, јер док сам из околине тог светосавског венца, кога је сама промисао тако мудро у знак своме угоднику населила Златица, Кусића, Бела-Црква, Црвена-Црква, Врачев-гаја, Соколовца и Луговета, брујења милозвучних звона и рик прангија чути могао, гледао сам нему задужбину просветитеља манастир Златицу, која се над оним венцем уздиже и блиста као драги камен на прстену, гледао сам и чекао сам дуго, да би чуо са њене беле куле милозвучно звонце, као одпоздрав просветитељев своме народу: „Аз јесам пастир добри и душу моју полагају за овци“. Но свако моје очекивање беше у залуд, туга ми се око срца сави паднем на колена дигнем руке к небу и станем просветитеља молити: „Просветитељу српски свети Саво опрости, видиш да није народ крив, што ти данас твоје задужбине чаме, већ су криве народне духовне власти“. У том тренутку падне ми на ум, да ће српски народ скоро свој црквени сабор имати, и да тамо ваља глас подићи, како да се исте задужбине онако уреде, као што осећаји и понос српскога народа на спрам свога просветитеља иште да буде. Овој мисли држим, да ће се цео српски народ одазвати и придружити, кад се буде сабору преставка учинила.

Хера.

Вести из места и са стране.

Припреме за крунисање краља Александра. У београдској скупштини је поднешен предлог те је и примљен, да се Немањина задужбина седмовртни манастир Жича оправи и дотера; па како је у исто време пуштена вест, да је митрополит Мијаило израдио крунидбени церемонијал по руско-византинском обрасцу, то многи држе, да су то прве припреме за крунисање младог краља Александра, пре чега се прво треба да ожени.

Радикално веће. „Одјек“ овако пише о радикалној забави, која је у Београду била 27. т. м. у просторијама гостионице „Булевар“. „Овај иајвећи локал у Београду био је одвећ мали, да смести огроман број радикала, који су се скупили, да по обичају сваке године, проведу заједничко веће. Света је било толико, да је кретање било осетно отежано. У 9 часова у салу је ушао Н. Пашић са госпођом, дочекан бурним: „Живео!“ Госпођи Пашићки том приликом предат је диван букет свежег цвећа. После тога се отпочела забава по програму, који је уз примеран ред доведен до краја. Певао је хор ђака вел. школе; Јанко Веселиновић прочитао је једну своју нову приповетку из београдског живота, па се прешло онда на игру. Прву игру, Краљев оро, повео је Н. Пашић, а за овом игром, он је повео и Радикалку. Игра и весеље трајали су до саме зоре. На каси је пало око 5000 динара.

Бан болестан. Недавно је „Пестер Лојд“ донео једну вест о бановој болести, по којој се може поуздано судити, да су вести о бановом отступу ипак истините. Тако у поменутом пештанском листу читамо и то: како ће бан наскоро отпутовати са грофом Бетленом у јужну Италију на лечење свог болесног желудца, те ће тако пробавити на усуству 4 а можда и 6 недеља, за које ће га време замењивати подбан Дане Станковић. То већ не таје ни „Народне Новине“ као владин лист.

„Мађарорсаг“ о Свастићу. „Мађарорсаг“ овако пише о најновијим шкандалима и злоупотребама великог жупана заладске жупаније Свастића: „Адвокат Јосиф Чезнак из Прелога, поднео је 26. јануара угарском министру унутрашњих дела пријаву против великог жупана заладског Свастића, где се тврди како је исти жупан већ неколико година чинио злоупотребу од свога високог положаја, захтевајући од потчињених му чиновника, да му жирирају менице. У пријави се тој сви ти разни случајеви набрајају, те се наглашава да такав велики жупан није у стању да врши самостално своју власт, и узимајући све то у обзир, адвокат тражи да се исти жупан или одмах свргне са звања, или да се против њега подигне одмах строга истрага и одреди шконтација свих каса“. Красно ли је у јудео-мађарском царству!

Високоученост „Хрватске Домовине“. Једном нам се поткрала случајна омашка пера, „Хрватска Домовина“ једва дочека ту прилику, те нас изгрди свакојако и назва незналицама. Ми јој тада ладно одговорисмо, да изгледају врло смешни, ако чије знање и незнање мере по штампарским погрешкама, јер би по томе и они око „Хр. Дом.“ морали изгледати ужасне незналице. Сад нам је ето дао „Обзор“ прилике, да им то и најочитијим примером докажемо, пошто је у „Хрв. Дом.“ стојало, **како су тобож социјалисте у талијанској комори жестоко напали талијанску владу ради неуспеха у Африци**, а кад тамо комора и није на окупу, ради чега све талијанске новине и замерају влади позивајући је, да комору што пре сазове у своје заседање. Ал тако је то, кад једна и иста високоучена господа пишу и у „Трн“ и у „Хрватску Домовину“ па се побркају појмови.

Изашао је и други број „Врача Погађача“ са врло лепом садржином и сликама. Како претплату тако и новац за поједине бројеве радо ћемо у нашем уредништву примати од сваког, ко жели да има овај ваљани српски шаљиви лист:

Надина Славјански у загребачкој српској цркви, певала је прекјуче на Сретење. У цркви је било дупком пуно разноврсног света, понајвише Хрвата и странаца, те су сви са уживањем пратили дивно православно певање ове руске капеле. Интересантно је код ове ствари то, да је то она иста црква, на коју су се зимус, приликом краљева доласка у Загреб, бацали блатом и камењем. Та и друге су вере добре и лепе, али нема ништа без нашег красног словенског православија!

Стогодишњица. Јављају нам из Срп. Титоша у Барањи, да се ондашња Србадија у велико спрема, да овог лета прослави стогодишњицу храма божјег, који је још 1796. год. саграђен а за ту свечаност не би изостала ни околна Србадија са својим духовним пастирима.

Поднео оставку. За Дескашевом ево и Милорада Гавриловића, за кога јављају београдске новине, да је поднео недавно оставку на редитељство, што чисто не можемо да верујемо. Је ли му оставка и уважена о томе још ништа новине не јављају сигурно, премда „Дневни Лист“ каже, да му је оставка уважена.

Читуља. Како нам из Београда јављају умрла је пре неки дан врла старица Петрија Ђаја, мати Јована Ђаје бившег радикалног министра, у својој 73 години живота. Мир пепелу њеном.

Свесловенски конгрес. Добро познати бечки новинар Словенин и патриота др. Живни који је још уза то и православне, вере, покренуо је мисао о сазиву свесловенског конгреса у Кијеву. Он држи да је за тај конгрес најзгоднији час оно време, кад ће се у Кијеву отворити руска народна изложба. Младочешки „Народни Листи“ примају ово у начелу, ал држе да би се сви Славени само онда на тај конгрес покренули, кад би он био сазван од стране Русије и Руса.

Дар бугарском кнежевићу. Бугарско собрање закључило је, да се из државне бугарске касе изда одмах 500.050 франака, дакле пола милиона, као народни дар бугарском кнежевићу и престолонаследнику Борису. Тај ће се новац ставити у „бугарску земаљску банку“, где ће остати и растити до Борисовог пунолетства, а онда ће му се у руке као његова својина предати.

Делови мамута. У срезу левачком у Србији у селу М. Дренове, нашао је један сељак на поједине делове од прастаре животиње мамута, копајући случајно земљу за бунар. Извадио је из земље неповређен: један зуб дебео у пречнику 0.040 и друге поједине кости, које су нађене после 15 метара дубине.

Нем проговорио. Како „Немзет“ јавља у месту „Арањош Медђеши“ је тамошњи земљорадник В. Комјати пет пуних година био тако нем, да ни једне речице није могао рећи, но пре три године на свадби своје кћери од силне радости, он је проговорио па опет онемио и такав остао све до недавно. Пре неки дан опет му се говор повратио и сад са свим лепо говори ко и други људи.

Русија на париској изложби. Како јавља руски „Правитељствени Весник“, решено је и Русија ће суделовати званично на паришкој светској изложби 1900 год. Већ је наименован и нарочити изложбени одбор коме је на челу управитељ трговачког одељења Ковалевски.

Милениум и бечко-чивутски новинари. Ту недавно кад је барон Банфи био у Бечу, скупе се повише бечко-чивутских новинара и оду у аудијенцију код Банфија, да га замолу да им и опет да бесплатне карте за вожњу на угарским жељезницама, које су им од ове године укинуте биле. Банфи их упути на угарског министра трговине, но они му одврате да се министар трговине врло чудновато према тој њиовој жељи држи, па зато нека Банфи нареди, да им се фрај карте издаду одма или иначе неће ни једне речи написати у похвалу милениума. Наравно да им је Банфи одма жељу испунио и дао им 25 фрај карата што државу скупо стаје, само да му хвале његово грбаво недоношче милениум.

Трговина.

Нови Сад, 3. фебруара. Пшеница прве каквоће 6 ф. 30—— н. Пшеница средња 6 фор. ——— нов. Пшеница лакша роба 5 ф. 80—90 новч. Наполица 5 фор. 50—60 н. Јечам 4 ф. 50—60 н. Зоб 5 фор. 50—60 нов. Кукуруз у зрну 3 фор. 60—70 н. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 46 н.
„ средњи . . . 44 н.
„ лаки . . . . 42 н.

Све од 1 килограма.

Теоци . 10—25 ф. по комаду.
Јагњци . ——— ф. по пару.
Овци . . 8—12 ф. „

Најновије вести.

Француска и Италија дозволиле су, да се свињско месо може слободно преносити из Србије у Француску и Италију.

Царевинско веће отворено је у Бечу јуче у суботу, у петак је било на више места радничких зборова, где су говорници опомињали веће на своју дужност, да се изборна реформа у смислу општег права гласања пред сабор изнесе, што пре.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Најновија слика Дра Светозара Милетића, коју је издало српско књижевно деоничко друштво „Братство“ и нама на приказ послало, у сваком је погледу изврсна и код нас Срба по изради управо јединствена, и нема сумње да ће достојно заменити по свима српским домовима досадашње непотпуно и неукусно израђене слике. Ово је једина слика, која приказује Милетића у целокупности, а по финоћи израде, може се са фотографијом победоносно такмачити. Вредност њена тим је већа, што је под њом својеручни потпис Милетићев, који је нарочито за ову слику написао, а који нико данас нема. Слика у висини износи 70 центиметара а добија се код „Братства“ у Новоме Саду. Цена јој је 1 фор. а осим тога имају се трошкови пошиљања засебно наплатити. Код поједине слике стаје завој са поштарином 30 нов.; а када се више слика заједно поруче, пада на појединy слику саразмерно много мање.

НОВА КОМПОЗИЦИЈА.

Добили смо на приказ:

МИЛЕТИЋУ

у славу седамдесетгодишњице Светозара Милетића (10. фебруара 1896). год.

написала

Зорка Ст. Милетића.

За четир мушка гласа и за гласовир

удесио

ХУГО ДУБЕК

Издало на свет: Српско књижевно деоничко друштво **„Братство“** у Н. Саду.

Цена 1. круна.

Са поштарином 5 новч. више. Добија се код „Братства“ у Новом Саду.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришни представа.

У недељу 4. (16.) фебруара: **„Сабља Краљевића Марка“**. Алегорија у 2 дела и 7 слика, с песмама, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка, **(Представа за ђаке и децу с обаљеним ценама у 3 сахата после подне).**

У уторак 6. (18) фебруара први пут: **„Еманципована“**. Шаљива игра у 1. чину, написала Даница Бандићка-Телечкова. (Ову шаљиву игру наградила је „Матица Српска“). — Пре тога **„Гренгоар“**. Позоришна игра у 1. чину, написао Банвиљ, превео Јован Ђорђевић.

У четвртак 8. (20) фебруара по други пут: **„Позоришно дело“** првом наградом награђена шаљива игра у 5. чинова, написала Е. Хенлејева, с немачког превео Сава Петровић.

У петак 9. (21.) фебруара с новом поделом улога први пут: **„Роман сиромашног младића“**. Драма у 5 чинова, написао Октав Феље, превео Светозар Савковић.

У недељу 11. (23.) фебруара: **„Циганин“**, позоришна игра у 3 чина с певањем и играњем, од Е. Сиглигетија, посрбио Ј. М. Шимић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Милчинског. — (Представа за народ са обаљеним ценама.)

СРПСКА БАНКА

У ЗАГРЕБУ

АКЦИЈСКИ КАПИТАЛ 9,000.000 КРУНА

ПРИМА НОВЧАНЕ УЛОГЕ

НА ШТЕДЊУ И ПРИПЛОД

УЗ КАМАТУ ОД 4% ЧИСТО

(БЕЗ ИКАКВИХ ПОРЕЗА ИЛИ ОДБИТАКА).

Могу јој се слати и страни новци, које она под најповољнијим условима преобраћа у аустр. новац

Осим тога Српска Банка ради све солидне банковне послове и извршује их тачно и брзо. 8—

ПОЗИВ

НА

XXVI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ

ЗА

МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У НОВОМЕ САДУ

која ће се држати у четвртак 22. фебруара (5. марта) о. г. у великој дворани српских основних народних школа у 9 сати изјутра.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење присутних чланова.
2. Поднашање закључног рачуна за годину 1895. са извештајем управе и надзорног одбора.
3. Давање опроснице управи и надзорном одбору.
4. Предлог за одлуку о подели чисте добити.
5. Евентуални предлози.
6. Избор једне трећине управе, и надзорног одбора.
7. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

П. п. честичари 5. и 6. кола, који у смислу наређења §. 26. основни правила желе у овој скупштини учествовати, могу своје овласнице за гласање, од 11. (23.) до 20. фебруара (3. марта) о. г. до 5 сати по подне код председништва управе примити.

У Новом Саду, 3. (15.) фебруара 1896.

УПРАВА

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ.

1—3

ОГЛАСИ.

ПОЗИВ

Сви гласајући чланови учтиво позивају се, да би доброту имали, **25. фебруарв (8.) марта у 3 сата после подне у локал код „белог вола“** на

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

доле назначеног друштва, која ће одржати изволети доћи.

Предмети већања: 1. Извештај управе; 2. Извештај надворништва; 3. Одобрење рачунског закључка и да се изда опросница; 4. Избор благајника; 5. Повишицу благајнику; 6. Предлози у оквиру правила; 7. Избор 3 члана за оверовљење записника.

1-2 **„Новосадско друштво за сарану“**

ПРОДАЈЕМ

31. јутро ораће земље у Свилошу. Купци нека се пријаве у мојој канцеларији, где ће сазнати цену и ближе услове. **Др. РОКНИЋ**

8-3 адвокат у Митровици.

ЧУРЧИНСКА РАДЊА.

За моју чурчинску радњу у Сентомашу, потребујем једног млађег спомоћника. Ступити може одма.

2—3 **АЦА ЛЕСКОВАЦ.**

ПРЕПОРУЧУЈЕ И ШАЉЕ НА ЗАХТЕВ

СВОЈ ИЛУСТРОВАНИ ЦИЈЕНИК СЉЕДЕЋЕ РОБЕ:

ПЕТАР НИКОЛИЋ

ЗАГРЕБ

УЛИЦА БРОЈ 7.

I. КАТ.

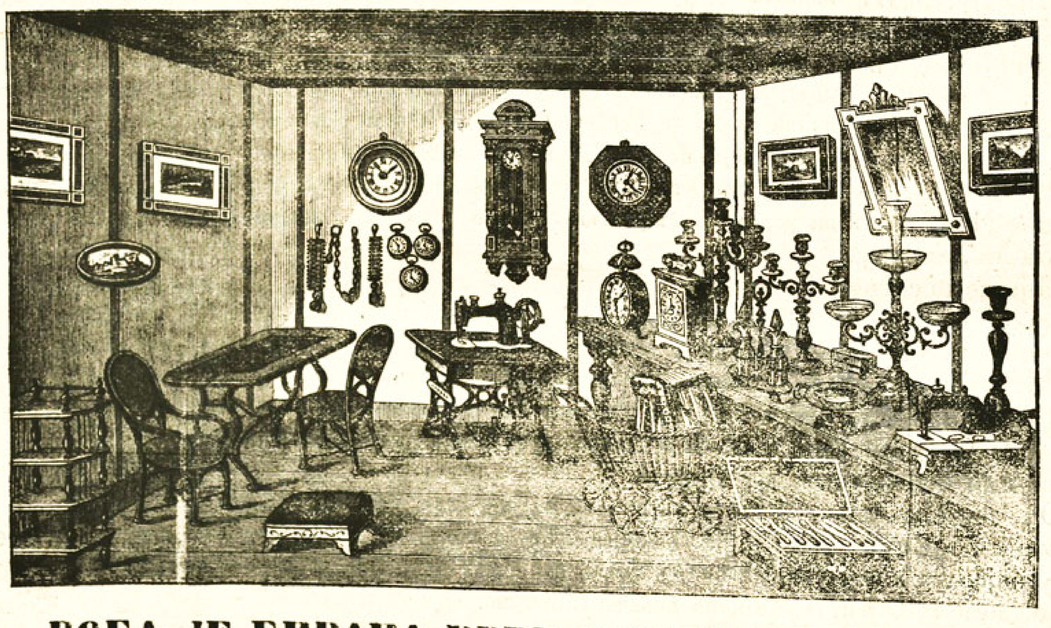

ПОКУЋСТВА:
(Möbel)
дрвеног, гвозденог и тапетираног. Фотеља, столица и канабета.

ЈЕДАЛА
од кина-сребра које је правим сребром посребрено.

СЛИКА:
српски народни и историјски. Светих икона, кандила, крстова и целивајних икона за цркву.

ОГЛЕДАЛА
у позлаћеним и дрвеним оквирима.

Сатова за зид и будилника.

ЏЕПНИ САТОВА:
златни, сребрени и од Туле за господу и госпође.

Златни и сребрни ланаца за господу и госпође.

Колица за децу.

Шиваћи стројева
систем Сингер, Хове, Велер и Вилсон и најновије са округлим чунком (Ringsschiff).

РОБА ЈЕ БИРАНА ПРВЕ И НАЈБОЉЕ ВРСТЕ

УЗ ГАРАНЦИЈУ.

ЦИЈЕНА УМЈЕРЕНА И СТАЛНА.

РОБА СЕ ДАЈЕ ЗА ГОТОВ НОВАЦ

И МЈЕСЕЧНУ ОДПЛАТУ.

13—

Ценике и прорачуне шаље бадава и франко

ПЕТАР НИКОЛИЋ, ЗАГРЕБ.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.